

POSTANOWIENIE

Dnia 21 czerwca 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Marta Romańska (przewodniczący)

SSN Dariusz Dończyk (sprawozdawca)

SSN Maria Szulc

w sprawie I As 1/11 na skutek wniosku D. A.

o wyłączenie sędziów Sądu Apelacyjnego orzekających w Wydziale

Cywilnym w osobach: M. K. i innych, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 21 czerwca 2012 r.,

zażalenia wnioskodawczynie

na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 5 maja 2011 r.,

- 1) oddała zażalenie;
- 2) zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego na rzecz adw. A. B. wynagrodzenie w kwocie 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł - podwyższone o stawkę podatku od towarów i usług przewidzianą dla tego rodzaju czynności w przepisach o podatku od towarów i usług - tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącej D. A. w postępowaniu zażaleniowym.

Uzasadnienie

D. A. złożyła skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w sprawie toczącej się przed Sądem Okręgowym (sygn. akt X GC 172/09). Po jej przekazaniu do rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu wniosła o wyłączenie od jej rozpoznania wszystkich sędziów

orzekających w Wydziale Cywilnym tego Sądu. Postanowieniem z dnia 5 maja 2011 r. Sąd Apelacyjny odrzucił wniosek, co do sędziego A. B. (pkt 1) oraz oddalił wniosek w pozostałej części (pkt 2). Odrzucenie wniosku w odniesieniu do sędziego A. B. nastąpiło na podstawie art. 53¹ k.p.c., gdyż sędzia ten nie jest sędzią Sądu Apelacyjnego. W odniesieniu do pozostałych sędziów wniosek został oddalony z tej przyczyny, że nie zachodziły przesłanki do jego uwzględnienia przewidziane w art. 48 k.p.c. ani tego rodzaju okoliczności, które mogłyby wywoływać wątpliwości co do bezstronności sędziów (art. 49 k.p.c.).

Postanowienie Sądu Apelacyjnego, w części oddalającej wniosek (pkt 2 postanowienia), zostało zaskarżone zażaleniem przez D. A., która wniosła o jego uchylene i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należało rozstrzygnąć o dopuszczalności zażalenia. Zgodnie ze stanem prawnym obowiązującym w chwili wniesienia zażalenia, w szczególności z treści art. 394¹ k.p.c., nie wynikało prawo wniesienia zażalenia do Sądu Najwyższego na postanowienie sądu drugiej instancji oddalające wniosek strony o wyłączenie sędziego. Możliwość wniesienia takiego zażalenia, ale do innego równorzędnego składu sądu drugiej instancji (art. 394² § 1 pkt 1 k.p.c.), wprowadzono, z dniem 20 lipca 2011 r., ustawą z dnia 28 kwietnia 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 138, poz. 806). Z tej przyczyny, według części orzeczeń Sądu Najwyższego, do chwili dodania art. 394² § 1 pkt 1 k.p.c., nie było dopuszczalne wniesienie zażalenia do Sądu Najwyższego na postanowienie sądu drugiej instancji oddalające wniosek o wyłączenie sędziego (por. postanowienia: z dnia 15 grudnia 2010 r., II PZ 44/10, Lex nr 784928, z dnia 24 maja 2011 r., II PZ 8/11, Lex nr 1119589). Należy jednak mieć na uwadze, że wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 2 czerwca 2010 r., SK 38/09 (Dz.U. 2010 r. Nr 109, poz. 724) uznano, że art. 394¹ § 2 k.p.c., w zakresie, w jakim nie przewiduje możliwości zaskarżenia postanowienia sądu drugiej instancji oddalającego wniosek o wyłączenie sędziego złożony w postępowaniu przed sądem drugiej instancji, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji. Uwzględniając skutki tego wyroku, Sąd Najwyższy w postanowieniu

z dnia 11 marca 2011 r., II CZ 194/10 (Lex nr 785879) wyjaśnił, że sam wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie uzasadnia jeszcze dopuszczalności zażalenia na postanowienie sądu drugiej instancji, gdyż obliguje on jedynie ustawodawcę do podjęcia odpowiednich działań legislacyjnych zapewniających zgodność regulacji w dziedzinie postępowania cywilnego z art. 45 ust. 1 Konstytucji. Do tego czasu istnieje luka, która może zostać wypełniona przez zastosowanie w drodze analogii do zażalenia na postanowienie sądu drugiej instancji oddalającego wniosek o wyłączenie sędziego, art. 394¹ § 1 pkt 2 k.p.c., dopuszczającego zażalenie do Sądu Najwyższego na postanowienie sądu drugiej instancji „co do kosztów procesu”, które nie były przedmiotem rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji. Chodzi tu bowiem o przypadki podobne. W razie zajęcia odmiennego stanowiska i odrzucenia zażalenia na postanowienie sądu drugiej instancji oddalające wniosek o wyłączenie sędziego, rozstrzygnięcie takie byłoby orzeczeniem niezgodnym z Konstytucją z wszystkimi tego konsekwencjami. Podzielając stanowisko wyrażone w postanowieniu z dnia 11 marca 2011 r., II CZ 194/10, Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym wniesione zażalenie, przyjął jego dopuszczalność.

Zażalenie to nie było zasadne, bowiem Sąd Apelacyjny prawidłowo przyjął, że w odniesieniu do sędziów, których dotyczył wniosek o wyłączenie, nie zachodziły przesłanki określone w art. 49 k.p.c. uzasadniające uwzględnienie wniosku. W szczególności nie uzasadnia wyłączenia sędziego od rozpoznania sprawy okoliczność, że brał on już udział w rozpoznaniu innych spraw z udziałem tej samej strony, chociażby „tematycznie” (według określenia skarżącej) związanych ze sprawą, w której złożono wniosek o jego wyłączenie. Nie jest również podstawą do wyłączenia sędziego jedynie subiektywne przekonanie strony, że w poprzednich sprawach z jej udziałem zachowanie sędziego miało cechy stronniczości. Z tych względów zażalenie podlegało oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącej w postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Najwyższym orzeczono na podstawie przepisów § 19 w zw. z § 13 ust. 2 pkt 2, § 6 pkt 7 i § 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów

nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.).